

CONGRES JAARBEURS UTRECHT

*Leven
toevoegen
aan de dagen*

KIJKEN NAAR DE
TOEKOMST

14
maart
2024

Carend

Voorwoord

Leven toevoegen aan de dagen, niet slechts dagen toevoegen aan het leven.

- Dame Cicely Saunders

Is een klassieke en gevleugelde uitspraak van Dame Cicely Saunders, een verpleegkundige en later ook arts uit het Verenigd Koninkrijk.

Saunders heeft veel onderzoek gedaan naar goede zorg in de stervensfase en in 1967 richtte ze het eerste hospice ter wereld op, het St Christophers Hospice in Lonen, dat nog steeds bestaat. In dit hospice werden goede zorg, onderwijs en onderzoek gecombineerd en al hier stonden de vier domeinen van palliatieve zorg centraal: verlichten van lichamelijk lijden, maar ook ondersteuning op psychisch en sociaal terrein en veel aandacht voor zingevingsaspecten. Vanuit dit hospice en met deze belangrijke basis werd in het Verenigd Koninkrijk het specialisme palliatieve zorg geboren. Nog altijd geldt dit land als voorloper op het gebied van palliatieve zorg.

Deze belangrijke ontwikkelingen in het verleden hebben er uiteindelijk ook voor gezorgd dat palliatieve zorg in Nederland meer en meer aandacht kregen. In 1987 opende in Nederland het eerste hospice, in het plaatsje Nieuwkoop bij Alphen aan den Rijn, maar het is de verdienste van velen waaronder wijlen minister Borst dat ook in Nederland de palliatieve zorg professionaliseerde, de plaats kreeg die het al zo lang verdiende. In huisartsenpraktijken, in ziekenhuizen, binnen informele zorg, in verpleeghuizen en eigenlijk overal krijgt deze zorg eindelijk echt voet aan de grond en de professionaliseringsslag, niet alleen bij mensen met kanker, maar zeker ook bij mensen met een orgaanfalen ziekte of dementie is al jaren gaande. Nederland heeft daarmee met deze ontwikkelingen een mooi en trots bezit.

Maar hoe gaat het nu verder? De zorgen omtrent een voortdurend zorginfarct door toenemende zorgvragen, een ouder wordende bevolking en minder zorgverleners nemen toe. Hoe kunnen we ervoor blijven zorgen dat palliatieve zorg zich blijft verbeteren (nog altijd krijgt een op de drie patiënten die dat nodig hebben geen goede palliatieve zorg) en hoe kunnen we ervoor blijven zorgen dat iedereen de zorg krijgt die hij of zij nodig heeft?

Op deze dag zullen we deze vragen proberen te beantwoorden op verschillende manieren: we zullen kijken naar actuele ontwikkelingen, werpen met oud-minister Jet Bussemaker een blik op de toekomst, maar zullen ook met vele sprekers, zorgverleners en niet-zorgverleners kijken wat we mogen verwachten. We hebben ervoor gezorgd dat het congres steeds interactief is: uw inbreng en gedachten worden zeer gewaardeerd.

Als Carend organisatie vinden we het geweldig dat zovelen op dit congres afkomen. Het stimuleert ons hiermee door te gaan en ervoor te blijven zorgen dat de aandacht voor palliatieve zorg springlevend blijft!

 Komende jaar zullen we nog meer symposia organiseren en we hopen op 6 november 2024 ons volgende echt grote congres te organiseren, dat (wederom) luistert naar de naam 'Zorg in de Stervensfase'.

Wij wensen u een heel leerzame dag toe.

Namens iedereen bij Carend,
Sander de Hosson en Inge van Drongelen Congresorganisatie.

#teamcongres

Programma overzicht

📍 Locatie **Beatrix Theater Utrecht**

📅 14 maart 2024

📺 Ochtend Plenair in de **Beatrixzaal**
(600 personen)

8.30 uur	Inloop met koffie	
9.15 uur	Opening	Inge Diepman
9.30 uur	Verlies, rouw en zingeving 🖱️	Carlo Leget
10.15 uur	De toekomst van palliatieve zorg	Jet Bussemaker
11.00 uur	Pauze	
11.30 uur	Zorg bieden aan de kwetsbaarste Patiënten	Michelle van Tongerloo
12.15 uur	Sterven in eigen hand – Euthanasie nu en in de toekomst	Bert Keizer
12.45 uur	Lunch	

Workshop Ronde 1: 13.30 uur - 14.30 uur

1	Over wonderbaarlijke ervaringen op de grens rond leven en dood	Ineke Visser
2	Helende Architectuur	Andrea Möhn
3	Dementiezorg in de toekomst, het belang van proactieve zorgplanning	Judith Meijers
4	Open het raam naar een breder perspectief	Pieter Bathoorn, Iris van Bennekom
14.30 uur	Pauze	

Workshop Ronde 2: 14.45 uur - 15.45 uur

1	Thuiszorg van de toekomst	Tommie Niessen, Jennifer Bergkamp
---	----------------------------------	--------------------------------------

2	Expertvisies op de toekomst van de oncologische zorg	Professor Gabe Sonke, Manon Boddaert
3	Postmortale Zorg	Chantal Wilthagen
4	Euthanasie bij psychiatrische aandoeningen	Menno Oosterhoff

15.45 uur **Pauze**

16.00 uur **Plenair: Aan twee kanten van de tafel**

Saskia Buijs,
Sander de Hosson,
Manon Huntjes

16.30 uur **Afsluiting**

Inge Diepman

Programma Congres "Leven toevoegen aan de dagen"

8.30 – 9.15

 Inloop met koffie

9.15 – 9.30

Opening door dagvoorzitter Inge Diepman

Inge Diepman

Inge Diepman is voormalig presentator van vele radio- en televisieprogramma's (zoals het Zwarte Schape). Tegenwoordig presenteert zij veel medische nascholingen, zowel fysiek als webinars online. Inge fungeert deze ochtend als voorzitter.

9.30 – 10.15

Verlies, rouw en zingeving

Carlo Leget

Carlo Leget, hoogleraar Zorgethiek, introduceert tijdens deze presentatie introduceert hij een nieuwe en bredere wetenschappelijk onderbouwde benadering van verlies en rouw waarin zingeving geïntegreerd is.

Zijn belangrijkste boodschappen:

- Rouw is een uitdrukking van liefde en gaat niet weg zolang de liefde blijft
- Rouw begint al bij het slecht nieuws gesprek en betreft alle vier de dimensies van palliatieve zorg
- Oude verliezen werken door in nieuwe verliezen
- Verlies en rouw kunnen helpen te ontdekken wat echt belangrijk is in het leven

Carlo Leget is sinds 2012 hoogleraar zorgethiek aan de Universiteit voor Humanistiek in Utrecht. Daarnaast leidt hij sinds 2023 het Centrum voor Rouw en Existentiële Waarden met Mai-Britt Guldin. Hij was van 2012-2022 bijzonder hoogleraar Zingeving en Ethiek in de palliatieve zorg

namens het Integraal Kankercentrum Nederland (IKNL) → en de Associatie Hospicezorg Nederland. Van 2011-2019 was hij vice-president van de European Association for Palliative Care (EAPC).

Legets onderzoek beweegt zich op het grensvlak van (zorg)ethiek en zingeving, met name rond het levenseinde, en ontwikkelde het Diamantmodel. In 2024 verschijnt zijn nieuwe boek met de werktitel

10.15 – 10.30

De toekomst van palliatieve zorg

Jet Bussemaker

De medische blik staat nog te lang en te vanzelfsprekend centraal bij mensen die door een ingrijpende ziekte of toenemende kwetsbaarheid leven met de dood in zicht. Terwijl vroegtijdige aandacht voor mentale en sociale aspecten in een ziekteproces van grote waarde is. De huidige inrichting van de zorg stimuleert dat echter nog onvoldoende en dat behoeft verandering. In maart 2022 kwam de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving onder voorzitterschap van Jet Bussemaker met het rapport '[Leven met het einde in Zicht](#)' dat deze verandering bepleit. Het advies is het laatste deel van een tweeluik over beter samenleven en zorgen met de onontkoombare dood in het vooruitzicht. Waar dit advies zich vooral richt op wat dit vraagt van de zorgsector, gaat het recente inspiratieadvies '[Stervelingen – Beter samenleven met de dood](#)' in op wat dit van de samenleving in bredere zin vraagt.

In deze plenaire sessie schetst Jet Bussemaker de contouren van een samenleving waarin de palliatieve zorg een veel belangrijkere rol zal spelen.

11.00 – 11:30

 Pauze

11.30 – 12.15

Zorg bieden aan de kwetsbaarste patiënten

Michelle van Tongerloo

Michelle van Tongerloo is huisarts en straatarts in Rotterdam. Als huisarts werkt ze in IJsselmonde, een wijk in Rotterdam-Zuid vol armoedeproblematiek. Daarnaast is zij zelfstandig straatarts bij de Pauluskerk waar ze de kwetsbaarste mensen – vaak dakloos, verslaafd of ongedocumenteerd – zorg biedt. Wat ze meemaakt tijdens haar consulten schrijft ze op de achterkant van recepten blaadjes om later uit te werken tot stukken. Zo koppelt ze grote maatschappelijke vraagstukken aan de rauwe realiteit van haar spreekkamer. →

Toen zij begon als straatarts zag zij met name mensen zonder geldige verblijfspapieren op haar spreekuur, maar dat is in de loop van de jaren radicaal veranderd. Eerst kwamen daar de arbeidsmigranten bij die een belangrijk deel van onze economie draaiende houden. Voor hen is er geen sociaal vangnet als ze hun baan en vaak ook hun onderkomen kwijtraken. Maar ook ziet zij steeds vaker Rotterdammers die dakloos en onverzekerd rondlopen. In het begin waren dat veelal heel kwetsbare mensen met bijvoorbeeld gedrags- en verslavingsproblemen die geen plek meer vinden in de ggz of een beschermde woonvorm. Nu ziet zij steeds meer gewone mensen met wie eigenlijk vrij weinig aan de hand is en die veelal ook jong zijn, maar door een paar problemen opeens dakloos zijn geraakt.

Een belangrijk thema in haar werk is kans- en opvoedingsarmoede. Van Tongerloo zie hoe kwetsbare kinderen, kwetsbare ouders worden die weer kwetsbaren kinderen voortbrengen – de gevolgen van samenwonen onder één onveilig dak. Veel ziektes worden veroorzaakt door armoede, stress en een ongezonde levensstijl. Dat is geen nieuw inzicht en toch zijn we nog altijd te laat als deze kinderen met overgewicht, gedragsproblemen en rotte tanden op het spreekuur komen. Zij ziet als geen ander hoe hulpverlening kan falen – terwijl vroeg en effectief interveniëren een wereld van verschil kan maken.

Michelle van Tongerloo pleit ook voor een andere benadering van de patiënt. De behandeling begint met luisteren: niet de ziekte, maar het verhaal van een patiënt moet centraal staan. Zij beschrijft kort maar krachtig wat het moeilijk maakt voor een Europese Nederlander om in te burgeren in dit deel van het koninkrijk. "Als individu ben je ondergeschikt aan een gemeenschap die buitenstaanders niet per se van harte welkom heet en die vaker geen onderscheid maakt tussen werk en privé."

Van Tongerloo zal in deze presentatie ingaan op de rol die zorgverleners hebben rond de kwetsbaarste patiënten met vaak een slechte levensverwachting. Hoe kunnen wij de kwaliteit van leven voor hun verbeteren? Wat is daar nu en in de toekomst voor nodig?

12.15 – 12.45

Sterven in eigen hand – Euthanasie nu en in de toekomst

Bert Keizer

Nu we niets of weinig meer vrezen na de dood, durven we het sterven voortvarender en sterker in eigen hand te nemen. De huidige euthanasiepraktijk is een van de gevolgen van dit nieuwe denken en voelen over het levenseinde. Hoe zijn we zo ver gekomen en hoe zal dit verder gaan? →

bron: Wikipedia

Bert Keizer is specialist ouderengeneeskunde, filosoof, columnist en auteur van vele boeken over de zorg rond het levenseinde en is verbonden aan het Expertisecentrum Euthanasie. Hij is onze plenaire openingspreker op deze dag.

12.45 – 13.30

🍴 Lunch

Workshop Ronde 1

13.30 – 14.30

1

Over wonderbaarlijke ervaringen op de grens rond leven en dood

Ineke Visser

'Out of the blue en totaal niet verward zegt hij: "Margje is hier". Margje is zijn overleden vrouw. De zoon draait zich om naar de hoek, knikt, kijkt zijn vader weer aan en zegt: "Wat heerlijk papa". Uit: Leven toevoegen aan de dagen van Sander de Hosson en Els Quaegebeur.

Deze workshop gaat over ervaringen op de grens van leven en dood. De dood is niet één enkele gebeurtenis maar een intensief en gelaagd proces dat vaak wordt ingeluid door verruimde bewustzijnservaringen. Door meer open te staan en zonder oordeel te luisteren, geef je als professional aan het sterfbed ruimte aan de steeds veranderende behoeften en belevingen van stervenden en hun naasten. Daarmee kun je hen (nog) beter ondersteunen in het proces van sterven. In deze workshop neemt Ineke Visser je, aan de hand van haar Zeven-lagen theorie®, mee in de gelaagdheid van sterven dat zich voltrekt van heel zichtbaar en tastbaar naar subtiel en verfijnd. Het is een inspirerende workshop die uitnodigt en stimuleert om nog dieper door te dringen in de kennis en wijsheid over sterven.

2

Helende Architectuur

Andrea Möhn

De ruimte om ons heen heeft een directe invloed op onze waarneming en dus op hoe we ons voelen. Of een kamer een gevoel van welzijn of ongemak oproept, hangt rechtstreeks samen met hoe de kamer zich aan ons manifesteert. →

Architectuur fungeert als een tweede huid. Sfeer, licht, kleur, akoestiek en materialen spelen allemaal een belangrijke rol. Toch is het niet voldoende om deze factoren simpelweg bij elkaar op te tellen. Om de subtiele ruimtelijkheid te bereiken die ons mensen in het ontwerp echt 'raakt', is het noodzakelijk om de werkelijke behoeften van de gebruikers waar te nemen en te begrijpen, en niet alleen de fysieke maar ook de psychologische behoeften zijn van groot belang. Pas als deze behoeften en identiteit van de gebruikers worden waargenomen, kan voor hen worden gebouwd.

Mensen in zorginstellingen zijn vanwege hun kwetsbare toestand bijzonder gevoelig voor de gebouwde omgeving. Als dit niet aansluit bij hun werkelijke behoeften, zoals een gevoel van emotionele veiligheid, kan dit leiden tot onrust, agressie en onbegrepen gedrag, terwijl een omgeving waarmee gebruikers zich identificeren een gevoel van welzijn kan creëren en kan bijdragen aan genezing. Andrea Möhn onderzoekt dit effect al jaren in haar projecten en in deze workshop neemt ze ons mee in het ongekende belang van een goede inrichting van ruimte. Ook dat kan 'helend' werken.

Andrea Möhn is een internationaal bekende architect en eigenaar van AM_A Andrea Möhn Architects in Rotterdam.

Bekijk [hier](#) haar bijdrage aan het congres van Morgan 'School of Architecture and Planning'.

3

Dementiezorg in de toekomst, het belang van proactieve zorgplanning

---

Judith Meijers

Of je nou kijkt naar mensen met kanker, orgaanfalen of dementie, palliatieve zorg is relevant voor hen allemaal. En dat geldt ook voor Proactieve zorgplanning, aldus Judith Meijers. "Maar meer nog dan bij andere patiëntengroepen, is het bij mensen met dementie cruciaal dat gesprekken over palliatieve zorg tijdig beginnen."

Juist bij dementie is het volgens Meijers belangrijk hier op tijd over te praten. "Dat zit 'm natuurlijk vooral in de verwachte toekomst. De mogelijkheden tot communiceren gaan voor mensen met dementie langzaam maar zeker achteruit naarmate de ziekte vordert. Sommige mensen verliezen dat vermogen zelfs helemaal. Daardoor kunnen ze zelf geen keuzes meer maken over zaken die voor hun leven van groot belang zijn. Over zorgverlening en behandelingen die nodig kunnen zijn bijvoorbeeld, maar ook over waar ze kunnen wonen: thuis of in een verpleeghuis."

Open het raam naar een breder perspectief

Pieter Bathoorn en Iris van Bennekom

Te horen krijgen dat je ongeneeslijk ziek bent roept veel vragen en zorgen op. Wat zie je, als je in de palliatieve fase van je leven komt? Wat kun je nog en hoe lang? Hoe blijf je van betekenis? Je kunt nog midden in het leven staan en in het arbeidsproces zitten, studeren of naar school gaan. Steeds meer mensen brengen deze fase thuis door en willen zelf richting blijven geven aan het leven. Dat kan alleen met zorg en ondersteuning die past bij hun behoeften, wensen, waarden en sociale omgeving. →

Als er voor iemand geen lange vergezichten meer mogelijk zijn, hoe kun je dan met iemand tot mooie en goede dagen komen in deze belangrijke fase van het leven? Hoe kun je er echt zijn voor mensen? Een ongeneeslijke ziekte wordt door de meeste zorgprofessionals nog steeds vooral bekeken door een medisch denkraam. Herken je dit? Kijk jij verder dan een diagnose of een probleem? Hoe kom je tot een groter denkraam en wat zie je? Als er vragen over zingeving spelen, hoe kom je hier dan achter? Tijdens deze bijeenkomst onderzoeken we deze bredere blik. Voor een breder perspectief op palliatieve zorg is de verbinding van zorg met het sociaal domein nodig. Maar deze werelden vinden elkaar niet vanzelf.

In een interactieve workshop onderzoeken Iris van Bennekom en Pieter Barnhoorn samen met jou hoe we ons denkraam open kunnen zetten om passende, gewenste ondersteuning en zorg te bereiken én wat dit betekent. Zodat we het samen het pad gaan bewandelen.

Iris van Bennekom is bestuurder bij Agora, een onafhankelijke kennis- en ontwikkelorganisatie voor goede palliatieve zorg en ondersteuning. In haar hele leven speelt palliatieve zorg en ondersteuning een grote rol. Hiervoor was zij bestuurder in de langdurige zorg in de Verpleeg- en Verzorgingstehuizen en Verstandelijke Gehandicaptenzorg, bij VWS als directeur Langdurige Zorg en als landelijk boegbeeld van het patiëntenperspectief.

Pieter Bathoorn is huisarts-seksuoloog, docent huisartsgeneeskunde, onderzoeker en ambassadeur zingeving in de zorg. Hij zit de landelijke werkgroep Professioneel Gedrag van de Nederlandse Vereniging Medisch Onderwijs voor, evenals de commissie Professioneel Gedrag van het Leids Universitair Medisch Centrum. Pieter is gepromoveerd op het onderwerp professionele identiteitsvorming, waarbij de vraag centraal staat hoe je gaat denken, doen en voelen als dokter. Naast onderzoek naar professionaliteit en professionele identiteit doet hij onderzoek naar zingeving in de zorg.

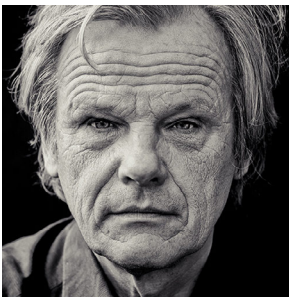
Workshop Ronde 2

14.45 – 15.45

1

Euthanasie bij psychiatrische aandoeningen

Menno Oosterhoff

Euthanasie is de laatste jaren steeds meer uit de taboesfeer geraakt. Dat wil zeggen: euthanasie bij een fysieke aandoening. Bij een psychische aandoening is het minder goed bespreekbaar. Immers, patiënten met een psychische aandoening zijn vaak lichamelijk gezond en hebben meestal nog jaren te leven.

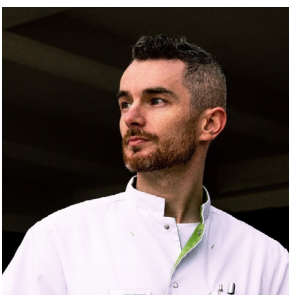
In deze workshop geeft Menno Oosterhoff een unieke kijk in de worstelingen waarmee een psychiater te maken krijgt bij zo'n euthanasieverzoek. Het geeft een duidelijk inzicht in de afwegingen die gemaakt worden en de twijfels die er vaak zijn bij artsen, zoals: doe ik er wel goed aan? Er wordt ingegaan op de overwegingen en bezwaren. Hoe lang moet én mag je de moed erin houden? Heeft euthanasie geen aanzuigende werking?

Menno Oosterhoff (kinder- en jeugd)psychiater is weliswaar met pensioen maar geeft nog veel advies aan mensen met een dwangstoornis. Tevens doet hij veel second opinions in het kader van een euthanasietraject en verleent hij regelmatig euthanasie. Sinds een aantal jaren schrijft hij blogs voor [Medisch Contact](#) en [Arts en Auto](#). Van hem verschenen de boeken 'Vals alarm' (over dwangstoornissen) en 'Ik zie anders niks aan je' (over psychische aandoeningen en het brein). In 2023 verscheen het boek 'Laat me gaan' over euthanasie bij psychiatrische aandoeningen, dat hij samen met Kit Vanmechelen en Esther Beukema schreef.

2

Thuiszorg van de toekomst

Tommie Niessen en Jennifer Bergkamp

De verwachting is dat de twee komende decennia de druk op de thuiszorg fors gaat oplopen door een toenemende vraag naar palliatieve zorg door maatschappelijke ontwikkelingen als vergrijzing. Daarnaast zal er een transitie plaatsvinden van palliatieve zorg van het ziekenhuis naar de eerstelijns. →

In deze workshop schetsen Tommie Niessen en Jennifer Bergkamp at dit betekent voor de verpleegkundigen en verzorgenden in de wijk. Hoe kan je als zorgverlener effectief blijven zorgen voor je client? En hoe houd je zelf je hoofd boven water?

Tommie Niessen is verpleegkundige en auteur en schrijft over zijn ervaringen in het werk als verpleegkundige in de wijk en in de palliatieve zorg. Hij kreeg landelijke bekendheid met zijn in 2018 uitgekomen boek *Tommie in de zorg*. Later volgden de boeken *Tommie in gesprek* en *Kastanjehoeve*. Hij heeft een podcast waarin hij gesprekken aangaat met mensen over actuele zorggerelateerde thema's.

Jennifer Bergkamp is verpleegkundige in de wijk. Ze is bekend van blogs op LinkedIn, columnist voor [Nursing](#), had diverse optredens in de media, zoals bij de [talkshow OP1](#), *Trouw* en *Vrij Nederland* en is auteur van de bundel *Lofzang*. Zelf omschrijft ze zich als 'onruststoker', maar wel een effectieve, want door haar pionierswerk wordt op tal van gebieden de zorg, met name de palliatieve zorg verbeterd.

3

Expertvisies op de toekomst van de oncologische zorg

Professor Gabe Sonke en Manon Boddaert

Sinds 2012 zijn de uitgaven aan dure kankermedicijnen explosief gestegen. Tegelijkertijd levert in veel gevallen van uitgezaaide kanker de behandeling met deze middelen niet de gewenste extra levensverlenging op. Dit blijkt uit een analyse van het belangrijke kennisinstituut Integraal Kankercentrum Nederland (IKNL).

"Deze cijfers laten zien dat een discussie over de manier waarop we deze geneesmiddelen inzetten onontkoombaar is", zegt hoogleraar en IKNL-hoofdonderzoeker Valery Lemmens. "De groeiende kosten voor deze middelen gaan anders andere vormen van zorg kannibaliseren."

Tijdens deze workshop gaan professor Gabe Sonke, hoogleraar interne oncologie in het Antoni van Leeuwenhoekziekenhuis en dr. Manon Boddaert, palliatief arts in LUMC en onderzoeker en adviseur bij IKNL en PZNL in op de oncologische behandelingen van de toekomst. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat deze dure tot zeer dure geneesmiddelen worden ingezet bij patiënten die daarvan optimaal profiteren en niet bij patiënten die wel nadelen maar niet de voordelen hebben?

Postmortale Zorg

Chantal Wilthagen

Als de patiënt na een vaak intensieve periode met actieve begeleiding door zorgverleners overlijdt, gaat de zorg over naar de uitvaartondernemer. Voor zorgverleners is vaak veel onbekend over de precieze werkzaamheden die na de dood plaatsvinden, maar tijdens deze workshop worden die onbekendheden beslecht.

Zij zal tijdens deze workshop uitgebreid ingaan op de zorg voor de overledene en zijn familie: Hoe vindt de laatste zorg precies plaats? Wat gebeurt er precies met de pacemaker? Waarom en wanneer doen uitvaartondernemers buikpuncties? Wat komt er precies bij opbaring kijken?

Carend wil samen met partner DELA de muren tussen pre- en postmortale zorg doen verdwijnen. Want hier bestaat veel overtuiging: we kunnen veel van elkaar en elkaars werk leren.

Chantal Wilthagen is locatiemanager van Uitvaartcentrum Tilburg/Dongen/Oisterwijk en het crematorium in Hilvarenbeek. Zij leidt binnen DELA collega's op voor de beste postmortale zorg.

15.45 – 16:00

 Pauze

16.00 – 16.30

Plenair: Aan twee kanten van de tafel

Saskia Buijs verslavingsarts KNMG en kaderarts palliatieve zorg

Sander de Hosson Longarts, expert en schrijver over palliatieve zorg

Manon Huntjens

Saskia Buijs is verslavingsarts KNMG en eerste geneeskundige bij Novadic-Kentron en werkt op een gesloten afdeling dubbel diagnostiek waar ze verantwoordelijk is voor de diagnostiek en behandeling van de somatische en psychiatrische gevolgen van het middelengebruik.

Daarnaast werkt zij als kaderarts palliatieve zorg en medisch coördinator in hospice Hospice Francinus de Wind

In 2023 overleed haar echtgenoot op 51-jarige leeftijd aan maagkanker en heeft ze ook twee kinderen met een ernstige en ongeneeslijke energiestofwisselingsziekte. De meeste kinderen met deze ziekte overlijden voor de leeftijd van 18 jaar. In dit afsluitend programma vertelt ze over haar visie op palliatieve zorg van twee kanten aan de tafel.

Manon Huntjens, sluit het programma af met het laatste woord. In een wereld die momenten van reflectie en verbinding meer dan ooit nodig heeft, biedt Manon met Dichterlijke Zaken precies dat. Met haar gesproken woord, een poëtische en reflectieve kunstvorm, laat zij de boodschap van de dag, Leven Toevoegen aan de Dagen, nog even dieper doordringen voordat we de dag afronden. Meer informatie over haar werk vind je [hier](#).

16.30 – 16.45

Afsluiting dagvoorzitter

Inge Diepman

Praktische Informatie

- 🕒 De deuren van het Beatrixtheater gaan open om 08.30 uur.
- ➔ Bij binnenkomst ligt bij een van de registratiebalies een naambadge voor je klaar. De balies zijn op alfabetische volgorde ingericht.
- 🪪 Eenmaal binnen, kun je je jas afgeven bij de (onbewaakte) garderobe en een kopje koffie of thee drinken voordat het programma begint.
- 🔊 Wil je gedurende het programma je telefoon op stil of geheel uitzetten? Alvast dank daarvoor!
- 🍴 Om 12.45 staat een lunchbuffet klaar, waarbij de wettelijk verplichte allergenen per item staan vermeld. Heb je een noten- of een glutenallergie en heb je dit doorgegeven bij inschrijving voor het congres, dan wordt er een aparte lunch voor je bereid.

Routebeschrijving

📍 Jaarbeursplein,
3521 AL Utrecht

Jaarbeurs bereiken

Je kunt op verschillende manieren naar de Jaarbeurs reizen. Aangezien de locatie direct naast Utrecht Centraal Station is gelegen, is de makkelijkste en meest duurzame optie om met het **Openbaar Vervoer** of de **fiets** te komen. De **trein**, **bus** en **tram** stoppen vlakbij Jaarbeurs.

Route naar de Jaarbeurs met het OV

Kom je met de trein

Dan volg je vanaf station Utrecht Centraal de borden "**Jaarbeursplein**" en sta je binnen enkele minuten in het Beatrixgebouw.

Kom je met de bus

Neem een bus die stopt bij de bushalte "**CS Jaarbeurszijde**". Volg vanaf Station Utrecht Centraal de borden "**Jaarbeursplein**" en in een paar minuten sta je in het Beatrixgebouw.

Kom je met de tram

Neem een tram die stopt bij de tramhalte **CS Jaarbeursplein**. Vanaf deze halte is het slechts een paar minuten lopen naar het Beatrixgebouw.

🔗 Check voor je vertrekt de actuele reistijden- en informatie of plan je reis via [9292](#).

Lekker duurzaam: kom met de fiets!

Houd er dan rekening mee dat het verboden is om je fiets direct voor het Beatrixgebouw te plaatsen. Op de boulevard vind je een fietsenstalling. Deze is niet overdekt en stallen is op eigen risico. Daarnaast zijn er ook twee overdekte en bewaakte fietsenstallingen van

NS in de omgeving: op het **Jaarbeursplein** en **fietsenstalling Knoop**. De eerste 24 uur kun je hier gratis je fiets stallen.

⚠ Let op: je hebt hiervoor in beide gevallen een OV-chipkaart nodig.

Route naar de Jaarbeurs met de auto

Kom je met de auto naar Jaarbeurs, dan raden we je aan om vooraf bijgaande [plattegrond](#) te bestuderen om een parkeerterrein te bepalen.

Houd vervolgens onderstaand navigatieadres van het betreffende parkeerterrein aan of volg vanaf de Ring Utrecht de blauwe ANWB-borden met daarop de aanduiding "Jaarbeurs".

Van de onderstaande parkeerplekken van Jaarbeurs kun je de routebeschrijving gebruiken:

P2: Truus van Lierlaan, Utrecht ([Google Maps](#))

P4: Truus van Lierlaan, Utrecht ([Google Maps](#))

⚠ Max. hoogte 180 cm

P6: Expoplein, Utrecht ([Google Maps](#))

Betaald parkeren met een QR-code

Het betalen van een parkeerkaart kan erg simpel met een QR-code. Het enige wat je hoeft te doen, is met je telefoon de QR-code op het parkeerkaartje scannen en vervolgens gemakkelijk te betalen via iDEAL. Je hoeft dus niet meer langs de betaalautomaat en betaalt daardoor veilig en snel via je telefoon.

Een parkeerplaats reserveren

Wil je meer gemak, kun je er ook voor kiezen online een parkeerplaats te reserveren. Als je je kenteken invult, kun je contactloos in- en uitrijden.

Carend

 carend.nl

 info@carend.nl

 [@carend_2020](https://twitter.com/carend_2020)

 [@carend](https://www.linkedin.com/company/carend)

 [@carend_zorg](https://www.instagram.com/carend_zorg)